

การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิรินธร ลินจินดาวงศ์¹, ณัฐธยาน์ ตรีผลา^{2,*}

¹ผู้อำนวยการหลักสูตร ศษ.ม. สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Received: 25 May 2026

Revised: 11 June 2026

Accepted: 11 June 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) เพื่อประเมินทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ในมิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก การกล้ารับความเสี่ยง การเน้นนวัตกรรม ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และการมุ่งการแข่งขัน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการชุมชนพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินความสอดคล้องหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ และแบบประเมินทักษะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบจับคู่ (paired t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชนจำนวน 15 ชั่วโมง ประกอบด้วย 4 โมดูล ได้แก่ 1.1) การบริหารจัดการธุรกิจเชิงรุก 1.2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม 1.3) การตลาดดิจิทัลและเทคโนโลยีชาวนวัตกรรม และ 1.4) การวางแผนการเงินและบริหารความเสี่ยง 2) ผลการประเมินทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชนก่อนและหลังการฝึกอบรมในหลักสูตรฯ ภาพรวมหลังอบรม มีค่าเฉลี่ยทักษะสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่า t เท่ากับ 4.40 เมื่อพิจารณารายมิติพบว่า มิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก มิติการกล้ารับความเสี่ยง มิติการเน้นนวัตกรรม และมิติการมุ่งเน้นการแข่งขัน หลังการอบรม มีค่าเฉลี่ยทักษะสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ยกเว้นมิติที่ 4 ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ หลักสูตรเสริมความเป็นผู้ประกอบการชุมชน
พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

* ผู้ประสานหลัก; อีเมล: natthaya.tr@spu.ac.th

Development of a Training Curriculum to Enhance Community Entrepreneurial Skills in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Sirinthorn Sinjindawong¹, Natthaya Treepala^{2,*}

¹Director, M.Ed. Program in Innovations in Learning and Teaching, Sripatum University,

²Assistant Dean for Student Affairs and Special Projects, School of Business,
Sripatum University,

Received: 25 May 2026

Revised: 11 June 2026

Accepted: 12 June 2026

Abstract

This research aimed to 1) design a training curriculum to enhance community entrepreneurial skills in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; and 2) Evaluate community entrepreneurial skills in the dimensions of proactiveness, risk-taking, innovativeness, autonomy, and competitive aggressiveness. The sample consisted of 30 community entrepreneurs in Phra Nakhon Si Ayutthaya. The research instruments included the curriculum congruence of evaluation form entrepreneurial skills and a skill assessment form. Data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and paired t-test.

The research findings revealed that: 1) The designed curriculum for enhancing community entrepreneurial skills consisted of 15 hours across four modules: 1.1) Proactive Business Management, 1.2) Product Development and Innovation, 1.3) Digital Marketing and Smart Technology, and 1.4) Financial Planning and Risk Management., and 2) The results of community entrepreneurial skills before and after the training showed that the overall post-training mean score was significantly higher than the pre-training score at the .001 level ($t = 4.40$). When considering each dimension, it was found that the dimensions of Proactiveness, Risk-taking, Innovativeness, and Competitive Aggressiveness had significantly higher post-training mean scores at the .001 level. However, the fourth dimension-Autonomy-showed no statistically significant difference between the pre-and post-training scores.

Keywords: Entrepreneurial skills, Curriculum for enhancing community entrepreneurship,
Phra Nakhon Si Ayutthaya Area

* Corresponding Author; E-mail: natthaya.tr@spu.ac.th

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

การพัฒนาชุมชนโดยคนในชุมชนเป็นการประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยให้คนในพื้นที่เป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้และลดรายจ่ายร่วมกัน นโยบายสนับสนุนจากภาครัฐมุ่งเน้นการเปลี่ยน “ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม” ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ซึ่งหัวใจสำคัญคือการให้คนในชุมชนได้สำรวจศักยภาพและทุนทางสังคมของตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งจากภายในสู่ระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยงานวิจัย Suwannarot and et al. (2025) พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพผู้นำในวิสาหกิจชุมชนจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) ยกระดับกระบวนการพัฒนาการวางแผนในการพัฒนาศักยภาพผู้นำอย่างมีส่วนร่วม 2) ส่งเสริมความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาแผนงาน 3) พัฒนาศารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำวิสาหกิจชุมชน 4) เพิ่มสมรรถนะในการใช้สารสนเทศของผู้นำวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร 5) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในการพัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 6) พัฒนาระบบกลไกการตรวจสอบประเมินผลการพัฒนาศักยภาพผู้นำวิสาหกิจชุมชน และ 7) พัฒนาการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของผู้นำวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร นอกจากนี้ องค์ประกอบและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ของนักศึกษาและผู้ประกอบการรายใหม่ด้านอุตสาหกรรมบริการและท่องเที่ยว พบว่า มี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ ความอิสระในการบริหารงาน ความสามารถทางนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก ความสามารถในการแข่งขัน การจัดการความเสี่ยง ความต้องการความสำเร็จ ความเชื่อในอำนาจแห่งตน การให้ความสำคัญกับตลาด การสร้างพันธมิตรที่ทำงานได้ และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (Tadawattanawit, 2022)

ดังนั้น การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ไม่ได้หมายถึง แค่การซื้อมาขายไป แต่คือ การมีคุณลักษณะทางจิตวิทยาและทักษะเชิงกลยุทธ์ที่เข้มแข็ง ตามแนวคิดของ Lumpkin and Dess (1996) ที่ได้ระบุถึงองค์ประกอบของการมุ่งเน้นด้านการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) 5 มิติ ประกอบด้วย 1) การเน้นนวัตกรรม (Innovativeness) 2) การกล้ารับความเสี่ยง (Risk-taking) 3) การเป็นผู้รุก (Proactiveness) 4) ความอิสระในการตัดสินใจ (Autonomy) และ 5) การมุ่งเน้นการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) ซึ่งงานวิจัยในเวลาต่อมาพบว่า ระดับความเป็นผู้ประกอบการที่สูงขึ้นส่งผลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานและความยั่งยืนของธุรกิจในบริบทชุมชน (Lawa and E-Vahdati, 2022)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในชุมชน เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะให้กับบุคคลในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ และเพิ่มมูลค่าทรัพยากรให้เกิดเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงขึ้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพชุมชนตำบลเทพนคร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ การเพิ่มทักษะในการปฏิบัติการ การใช้วัสดุธรรมชาติมาเพิ่มคุณภาพในการผลิตสินค้าเกษตร การผลิตอาหารปลอดภัย และการยกระดับการบริหารจัดการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น (Budsrita, 2023) และตัวอย่างหลักสูตรชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ตาลโตนดชุมชนตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ที่ออกแบบหลักสูตรระยะสั้น 9 องค์ความรู้ ใช้เวลาเรียน 48 ชั่วโมง โดยใช้องค์ความรู้จากครุภูมิปัญญา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพตาลโตนด การทำอาหารคาว อาหารหวานจากตาลโตนด เป็นต้น (Nokkaew and Jirakajomjaritkul, 2022) นอกจากนี้ Wongtrakoon et al. (2019) ได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาดูงานพัฒนาสมรรถนะผู้นำชุมชนของจังหวัดลำปาง จัดการฝึกอบรมให้กับผู้นำชุมชน มีสมรรถนะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน 2) ทักษะผู้นำชุมชน 3) ความสามารถพิเศษของผู้นำ 4) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น และ 5) บุคลิกภาพและการแสดงออกของผู้นำ เมื่อพิจารณาบริบทของพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สินค้าที่สำคัญของจังหวัด

ในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ผลการดำเนินงาน พ.ศ.2564 มียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ประมาณ 4 พันแปดร้อยล้าน เพิ่มขึ้น 10% จากปี 2563 ผลิตภัณฑ์เด่น ได้แก่ เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา เรือจำลอง ปั่นจืดตุ๋กตาขาววัง กระเป๋านางจระเข้ กระเป๋านางวัวดีไซน์ เป็นต้น และอาหารขึ้นชื่อของอยุธยา ได้แก่ โรตีสายไหม ก๋วยเตี๋ยวเรืออยุธยา ขนมไทยพื้นบ้าน (Strategy and Information for Provincial Development Division, Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Office, 2021) นอกจากนี้ มีงานวิจัยของ Samornuea and Yenjaima (2026) ทำการศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพการประกอบอาชีพแบบพอเพียงของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การปฏิบัติด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมีค่าสูงสุด รองลงมาด้านจิตใจ และด้านสังคม ส่วนด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจมีค่าต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sinjindawong and Treepala (2025) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นความเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ ด้านที่มีค่าสูงสุดคือ ด้านเทคโนโลยี รองลงมาคือ ด้านการตลาด และด้านที่ต่ำสุดคือ ด้านทรัพยากรมนุษย์/บุคลากร มีข้อเสนอแนะให้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้ประกอบการชุมชน และติดตามผลการพัฒนาธุรกิจหลังการฝึกอบรม จึงเป็นที่มาของการวิจัยครั้งนี้ ในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามแนวคิดของ Lumpkin and Dess (1996) โดยเสริมทักษะด้านเทคโนโลยี ด้วยการตลาดสมัยใหม่ผ่านโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่อให้เกิดการขยายผลเชิงพื้นที่ และเพิ่มการเข้าถึงลูกค้าต่างพื้นที่ สามารถได้รับผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการในพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้น

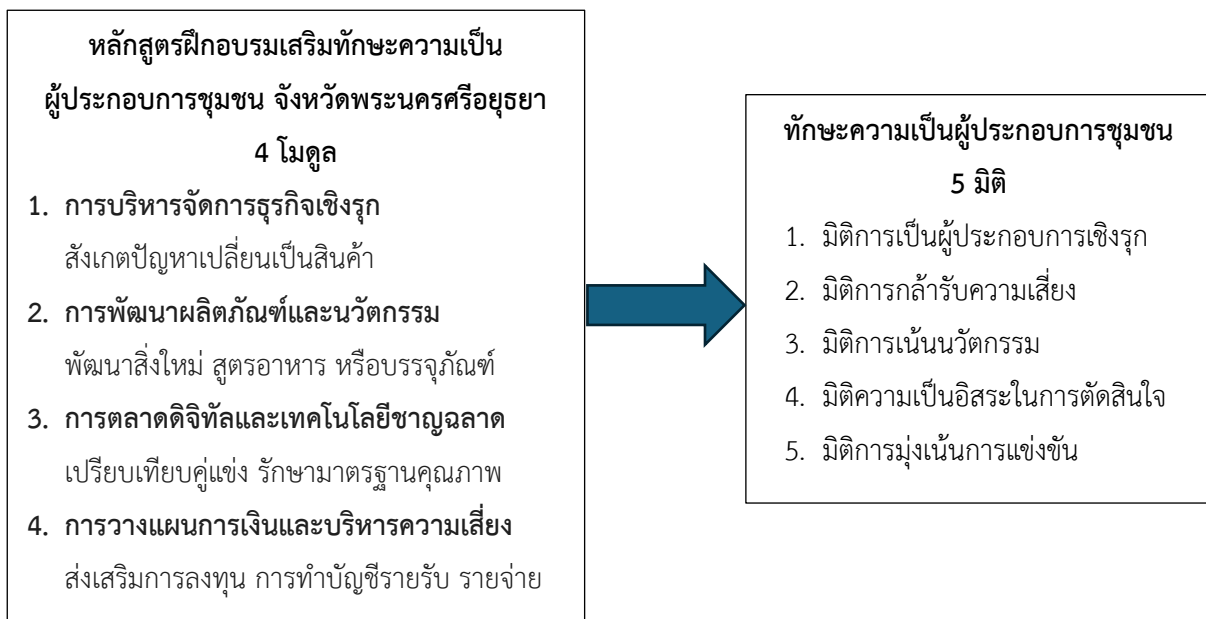
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อประเมินทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ในมิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก การกล้ารับความเสี่ยง การเน้นนวัตกรรม ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และการมุ่งการแข่งขัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ทำการออกแบบหลักสูตรใช้แนวคิดของ Tyler (1949) ควบคู่กับแนวคิดกระบวนการศึกษาจากรากชุมชนของ Taba (1962) มาเป็นกรอบในการสร้างหลักสูตรเริ่มจากข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ และผลจากงานวิจัยของ Sinjindawong and Treepala (2025) ร่วมกับทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดของ Lumpkin and Dess (1996) 5 มิติ ได้แก่ มิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก มิติการกล้ารับความเสี่ยง มิติการเน้นนวัตกรรม มิติความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และมิติการมุ่งเน้นการแข่งขัน มีการกำหนดผลลัพธ์ทักษะความเป็นผู้ประกอบการผ่านโมดูลการเรียนรู้ และประเมินผลลัพธ์ตามหลักการของ Tyler ซึ่ง Chantamanee (2025) เห็นว่าคุณลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการชุมชน ประกอบด้วย 1) ความเป็นเจ้าของร่วมกัน 2) ใช้ทุนและทรัพยากรในท้องถิ่น 3) เป้าหมายเพื่อพัฒนาชุมชน และ 4) สร้างงานและสร้างรายได้ในพื้นที่ โดยการออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาประกอบด้วย 4 โมดูล 1) การบริหารจัดการธุรกิจเชิงรุก 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม 3) การตลาดดิจิทัลและเทคโนโลยีชาวนา และ 4) การวางแผนการเงินและบริหารความเสี่ยง โดยมีการผสมผสานแนวคิดการประเมินทักษะความเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิดของ Lumpkin และ Dess (1996) หลักสูตรนี้ สามารถพัฒนาผู้ประกอบการในชุมชนจะสามารถหาโอกาสทางธุรกิจจากทรัพยากรชุมชน มีแผนธุรกิจที่มีความเป็นไปได้ มุ่งเน้นในคนในชุมชน ให้คิดเป็น

มากกว่าทำตาม กล่าวเปลี่ยนแปลงโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ จะเกิดความยั่งยืนในระยะยาว โดยทำให้เกิดทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 5 มิติ ประกอบด้วย 1) การเน้นนวัตกรรม 2) การกล้ารับความเสี่ยง 3) การเป็นผู้รุก 4) ความอิสระในการตัดสินใจ และ 5) การมุ่งเน้นการแข่งขัน โดยโมเดลที่ 1 เน้นการสอนให้สังเกตปัญหาในชุมชน แล้วเปลี่ยนเป็นสินค้า มีการวางแผนช่วงเวลาท่องเที่ยวในชุมชนและวางแผนการขายไว้ล่วงหน้า โมเดลที่ 2 เน้นการพัฒนาสิ่งใหม่(นวัตกรรม) เช่น การปรับสูตรอาหาร/ขนม การพัฒนาการบรรจุหีบห่อ หรือเปลี่ยนวิธีการจำหน่าย โมเดล 3 เน้นการเปรียบเทียบคู่แข่ง การรักษามาตรฐานคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ลูกค้ากลับมาซื้อซ้ำ เพิ่มการตลาดดิจิทัลและโมเดล 4 ส่งเสริมการลงทุนอย่างมีแผน รวมกลุ่มผลิต การตลาดและการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเบื้องต้นเพื่อสุขภาพคล่องก่อนตัดสินใจ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้ 1) หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตรการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารธุรกิจ บริหารความเสี่ยงและด้านการตลาด 3 คน และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการวิจัย 2 คน

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน
หาคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านผู้ประกอบการ ด้านการบริหารธุรกิจ
ด้านการบริหารความเสี่ยงและด้านการตลาด พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอแนะ มีผลการประเมินหลักสูตรอยู่
ในระดับมาก ($M=4.02$ $SD=.65$)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรความเป็นผู้ประกอบการ
โดยรวบรวมและสังเคราะห์เอกสาร เพื่อนำมาร่างเป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรความเป็นผู้ประกอบการชุมชน

2. การพัฒนาหลักสูตรใช้แนวคิดของ Tyler (1949) ควบคู่กับแนวคิดกระบวนการศึกษาจากกรากชุมชน
ของ Taba (1962) มาเป็นกรอบในการสร้างหลักสูตรเริ่มจากข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเป็น
ผู้ประกอบการสมัยใหม่ จากงานวิจัยของ Sinjindawong and Treepala (2025) มาร่างหลักสูตรเสริมทักษะความ
เป็นผู้ประกอบการชุมชน ร่วมกับทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดของ Lumpkin and Dess (1996) 5 มิติ
ได้แก่ มิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก มิติการกล้ารับความเสี่ยง มิติการเน้นนวัตกรรม มิติความเป็นอิสระใน
การตัดสินใจ และมิติการมุ่งเน้นการแข่งขัน มีการกำหนดผลลัพธ์ทักษะความเป็นผู้ประกอบการตามมิติ โดยเรียนรู้ผ่าน
4 โมดูล และประเมินผลลัพธ์ตามหลักการของ Tyler

3. จัดทำร่างหลักสูตร เสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน 4 โมดูลได้แก่ 1) การบริหารจัดการ
ธุรกิจเชิงรุก 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม 3) การตลาดดิจิทัลและเทคโนโลยีชาญฉลาด และ 4) การวางแผน
การเงินและบริหารความเสี่ยง เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาให้ความเห็นและเสนอแนะในการปรับปรุง
หลักสูตร พร้อมทั้งประเมินคุณภาพหลักสูตร พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำ
หลักสูตรไปใช้

วิเคราะห์ข้อมูล จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา และผลการประเมินคุณภาพ
หลักสูตรด้วยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การประเมินทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ในมิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก การกล้ารับ
ความเสี่ยง การเน้นนวัตกรรม ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และการมุ่งการแข่งขัน และการวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ประกอบการชุมชนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการประกอบการรายย่อย
ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายอาหารคาว หวานและธุรกิจบริการ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยที่คัดเลือกมา
จากพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และยินดีเข้ารับการอบรมตลอดหลักสูตร จำนวน 30 คน

เครื่องมือวิจัย

แบบวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการ เป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ มิติการเป็น
ผู้ประกอบการเชิงรุก มิติการกล้ารับความเสี่ยง มิติการเน้นนวัตกรรม มิติความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และมิติ
การมุ่งเน้นการแข่งขัน จำนวน 15 ข้อ ผ่านการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of
Item-Objective Congruence) มีค่าระหว่าง 0.6-1.0 โดยมากกว่า 0.5 ทุกข้อ (Silpacharu, 2020) และนำไปทดลอง
ใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างประมาณ 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ พบว่ามีค่า 0.82 ซึ่งเป็นตามเกณฑ์
มากกว่า 0.7 Cronbach (1990)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหลักสูตรที่ผ่านการพิจารณาและปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่เต็มใจเข้าร่วมและมีเวลาในการเข้าอบรมตามที่กำหนด และเป็นผู้ประกอบการในชุมชน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยมีการวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการก่อนการเข้ารับการอบรม
2. จัดการอบรมตามหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน จำนวน 15 ชั่วโมง ที่เน้นการฝึกปฏิบัติโดยวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรดูแล แนะนำ ติดตามให้ผู้เข้าอบรมสามารถดำเนินการได้ เช่น การใช้ Tiktok Facebook เป็นเครื่องมือทางการตลาดดิจิทัลลงมือทำจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
3. หลังจากฝึกอบรมครบตามหลักสูตรแล้ว ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการอีกครั้ง และนำผลการวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมานวิเคราะห์ เปรียบเทียบกลุ่มเดียวก่อนหลัง ด้วย Paired t-test และค่าสถิติ Cohen's d ช่วงความเชื่อมั่น (95% CI)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน จำนวน 1 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5

1. หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการพัฒนาความคิดเชิงธุรกิจ ผสมทักษะการตลาดดิจิทัลบนฐานการจัดการการเงินที่ยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 5 ประการดังต่อไปนี้

2.1) เพื่อสร้างเสริมแนวคิดผู้ประกอบการ โดยปลูกฝังความเป็นผู้ประกอบการ 5 ด้าน ให้สมาชิกชุมชนเปลี่ยนบทบาทจากคนทำงานทั่วไป เป็นผู้ขับเคลื่อนธุรกิจที่กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของตลาดล่วงหน้าได้

2.2) เพื่อยกระดับมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรม ส่งเสริมทักษะการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างนวัตกรรม ผ่านการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการสร้างแบรนด์ที่ทันสมัย เพื่อสร้างจุดขายที่แตกต่างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

2.3) เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขยายตลาด ด้วยการเพิ่มทักษะการใช้เครื่องมือออนไลน์และเทคโนโลยี AI ในการทำคอนเทนต์และการตลาด เพื่อให้ธุรกิจชุมชนสามารถก้าวข้ามขีดจำกัดด้านสถานที่ และเข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4) เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการเงินและการจัดการ พัฒนาทักษะการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นระบบ ทั้งการวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร การจัดทำแผนการเงิน และการมองหาแหล่งทุนบนฐานข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นคงในระยะยาว

2.5. เพื่อส่งเสริมความอิสระและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน สร้างเครือข่ายความร่วมมือและทักษะการบริหารกลุ่ม เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินกิจการได้อย่างเป็นอิสระ พึ่งพาตนเองได้ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว

3. โครงสร้างหลักสูตรการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน ประกอบด้วย 4 โมดูล ดังต่อไปนี้

โมดูลที่ 1 การบริหารจัดการธุรกิจเชิงรุก (Business Management) ประกอบด้วย มิติผู้ประกอบการเชิงรุก และความอิสระ

1.1 วิเคราะห์ผลกระทบทางธุรกิจ การประเมินผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม และการวิเคราะห์ความเสี่ยงภายนอกเพื่อเตรียมแผนรับมือล่วงหน้า

1.2 การมองหาเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างพันธมิตรในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพื่อลดการพึ่งพาภาครัฐ และเพิ่มอำนาจการต่อรองด้วยตนเอง

1.3 การสร้างจุดขายของธุรกิจ (Unique Selling Point) การค้นหา "อัตลักษณ์ชุมชน" เพื่อสร้างความได้เปรียบที่เลียนแบบยาก

โมดูลที่ 2: การพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม (Product Development) ประกอบด้วย การพัฒนานวัตกรรม และการมุ่งเน้นการแข่งขัน

2.1 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ Packaging พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่รักษ์โลก และตอบโจทย์การขนส่งสมัยใหม่

2.2 การจัดทำตราสินค้าและโลโก้ (Branding) การสร้างภาพจำและการเล่าเรื่อง ที่สะท้อนคุณค่าของชุมชน

2.3 การขยายผลิตภัณฑ์/ตราสินค้า (Brand Extension) การนำนวัตกรรมมาใช้แปรรูปผลิตภัณฑ์เดิมให้หลากหลาย (เช่น จากผลไม้สด สู่สกัดเข้มข้น) เพื่อขยายฐานลูกค้าและรักษาดูแลเดิม

โมดูล 3 การตลาดดิจิทัลและเทคโนโลยีชาญฉลาด (Digital Marketing & Technology)
ประกอบด้วย ผู้ประกอบการเชิงรุก และการเน้นนวัตกรรม

3.1 กลยุทธ์การตลาด การวางแผนการตลาดเชิงรุกที่เข้าถึงลูกค้าก่อนคู่แข่ง

3.2 การใช้ AI ช่วยทำ Content Workshop การใช้เครื่องมืออย่าง ChatGPT หรือ AI อื่นๆ ช่วยเขียนคำคมขายสินค้า, แคปชั่น Facebook และการสร้างรูปภาพสินค้าที่สวยงาม (ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพด้วยนวัตกรรม)

3.3 การนำเครื่องมือออนไลน์มาใช้ในการตลาด การจัดการร้านค้าในแพลตฟอร์มต่างๆ (Shopee, TikTok Shop) และการอ่านค่าจากแพลตฟอร์มเพื่อทำนายความต้องการลูกค้าในอนาคต

โมดูลที่ 4 การวางแผนการเงินและบริหารความเสี่ยง (Finance & Risk Management)
ประกอบด้วย การกล้ารับความเสี่ยง

4.1 การวิเคราะห์ต้นทุน / กำไร ขาดทุน การแยกบัญชีครัวเรือนออกจากบัญชีธุรกิจ เพื่อให้เห็นตัวเลขความจริงที่สามารถนำมาตัดสินใจได้

4.2 การจัดทำแผนการเงิน การวางแผนกระแสเงินสดเพื่อความยั่งยืนของกลุ่ม

4.3 การหาแหล่งเงินลงทุน การเตรียมความพร้อมเพื่อขอสินเชื่อหรือทุนสนับสนุนโดยใช้ "ข้อมูล" และ "แผนธุรกิจ" เป็นหลักฐานในการลดความเสี่ยง

ผลลัพธ์การเรียนรู้ และทักษะที่ผู้เข้าอบรมได้รับ โดยหลักสูตรนี้ จะสร้างผู้ประกอบการที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและนวัตกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. โลโก้และแนวคิดบรรจุภัณฑ์เบื้องต้น ที่ทำให้ลูกค้าสนใจ
2. คอนเทนต์ที่สร้างโดย AI และเพิ่มหน้าร้านออนไลน์ที่พร้อมใช้งาน
3. ตารางคำนวณต้นทุน-กำไร และจุดคุ้มทุนของกลุ่มผู้ประกอบการ
4. ความมั่นใจในการตัดสินใจและการมองเห็นช่องทางธุรกิจใหม่ๆในชุมชน

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Experiential Learning กระบวนการเรียนรู้ผ่าน “การลงมือทำ” (Learning by doing) และการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อเปลี่ยนประสบการณ์ตรงให้เป็นความรู้และทักษะใหม่ และแนวคิดกระบวนการ ALBR ของ Brown and et.al. (2014) ที่มีแนวคิดในการลงมือปฏิบัติ โดยเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย และมีการลองผิดลองถูก จนเกิดความมั่นใจ

- 1) การลงมือปฏิบัติ (Act) หมายถึง เลือกทำธุรกิจที่มีอยู่ในใจ ชอบหรือถนัดก่อน
- 2) เรียนรู้ (Learn) หมายถึง มีการเริ่มต้นทำที่ละก้าว จากเล็กน้อยไปสู่เป้าหมายที่มุ่งหวัง
- 3) สานต่อ (Build) หมายถึง ก้าวต่อไปนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น
- 4) การทำซ้ำ (Repeat) หมายถึง การทำกระบวนการเดิม ที่มีการลงมือทำ เพื่อเรียนรู้จากสิ่งใหม่ และก้าวต่อไปอีก จนสามารถบรรลุเป้าหมายได้

5. สื่อการเรียนรู้ สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ TikTok, Facebook, Instagram Video, Line เพื่อสร้างความเป็นตัวตน และการทำการตลาดดิจิทัลได้ด้วยตนเอง

6. การวัดและประเมินผล ใช้ประเมินแบบ Scoring Rubric การสังเกตร่วมด้วย รวมถึงการวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน

เมื่อออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาพบว่า มีผลการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($M=4.02$ $SD=.65$)

ตอนที่ 2 ผลการวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ภาพรวมและรายมิติ

ก่อนอบรม	M	SD	หลังอบรม	M	SD
มิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก	4.22	.62	มิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก	4.66	.60
มิติการกล้ารับความเสี่ยง	4.30	.56	มิติการกล้ารับความเสี่ยง	4.63	.53
มิติการเน้นนวัตกรรม	4.19	.59	มิติการเน้นนวัตกรรม	4.62	.52
มิติความเป็นอิสระในการตัดสินใจ	4.31	.61	มิติความเป็นอิสระในการตัดสินใจ	4.51	.60
มิติการมุ่งเน้นการแข่งขัน	4.26	.56	มิติการมุ่งเน้นการแข่งขัน	4.62	.51
รวม	4.26	.55	รวม	4.61	.52

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมหลังอบรมมีทักษะความเป็นผู้ประกอบการ โดยมีค่าเฉลี่ยทักษะฯ ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ย $M=4.26$, $SD=.55$ และหลังการอบรม $M=4.61$, $SD=.52$ เมื่อพิจารณา

รายमितีก่อนและหลังการอบรม พบว่า มิติตามความเป็นอิสระในการตัดสินใจ ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยทักษะสูงสุด $M=4.31$, $SD=.61$ แต่หลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $M=4.51$, $SD=.60$ รองลงมา มิติกล้ารับความเสี่ยง มีก่อนอบรมมีค่าเฉลี่ย $M=4.30$, $SD=.56$ และหลังการอบรม $M=4.63$, $SD=.53$ มิติกำลังเน้นการแข่งขันก่อนอบรมมีค่าเฉลี่ย $M=4.26$, $SD=.56$ และหลังการอบรม $M=4.62$, $SD=.51$ มิติกำลังเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก มีก่อนอบรมมีค่าเฉลี่ย $M=4.22$, $SD=.62$ และหลังการอบรม $M=4.66$, $SD=.60$ และมิติกำลังเน้นนวัตกรรมที่มีค่าเฉลี่ยก่อนอบรม $M=4.19$, $SD=.59$ และหลังการอบรม $M=4.62$, $SD=.52$ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะความเป็นผู้ประกอบการก่อนและหลังการอบรม

จำแนกตามมิติและภาพรวม ($n=30$)

ผลการเปรียบเทียบ		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	Cohen's <i>d</i>	<i>SE</i>	<i>P-Value</i>
มิติที่ 1 การเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก	ก่อน	4.22	.62	4.94**	0.902	0.213	.000
	หลัง	4.66	.60				
มิติที่ 2 การกล้ารับความเสี่ยง	ก่อน	4.30	.56	3.58**	0.653	0.201	.001
	หลัง	4.63	.53				
มิติที่ 3 การเน้นนวัตกรรม	ก่อน	4.19	.59	4.64**	0.847	0.213	.000
	หลัง	4.62	.52				
มิติที่ 4 ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ	ก่อน	4.31	.61	1.94	0.354	0.188	.062
	หลัง	4.51	.60				
มิติที่ 5 การมุ่งเน้นการแข่งขัน	ก่อน	4.26	.56	4.10**	0.748	0.207	.000
	หลัง	4.62	.51				
ภาพรวม	ก่อน	4.26	.55	4.40**	0.803	0.210	.000
	หลัง	4.61	.52				

** Sig < .001

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะความเป็นผู้ประกอบการก่อนและหลังการอบรม พบว่า ในภาพรวม ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะความเป็นผู้ประกอบการหลังการอบรม ($M = 4.61$, $SD = .52$) สูงกว่าก่อนการอบรม ($M = 4.26$, $SD = .55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพล (Effect Size) พบว่า การอบรมนี้ส่งผลต่อทักษะความเป็นผู้ประกอบการในภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่า Cohen's $d = 0.803$ และมีช่วงความเชื่อมั่น 95% อยู่ระหว่าง 0.39 ถึง 1.22 ซึ่งช่วงความเชื่อมั่นไม่ครอบคลุมค่าศูนย์ แสดงให้เห็นว่าผลของการอบรมมีความแม่นยำและสามารถเพิ่มทักษะได้อย่างแท้จริงในประชากร

เมื่อพิจารณารายมิติ พบว่า มิติที่มีขนาดอิทธิพลสูงสุดคือ มิติที่ 1 การเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก ($d = 0.902$, 95% CI [0.48, 1.33]) รองลงมาคือ มิติที่ 3 การเน้นนวัตกรรม ($d = 0.847$, 95% CI [0.43, 1.26]) ส่วนมิติที่ 5 การมุ่งเน้นการแข่งขัน ($d = 0.748$, 95% CI [0.34, 1.35]) และมิติที่ 2 การกล้ารับความเสี่ยง ($d = 0.653$, 95% CI [0.26, 1.05]) ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับ มิติที่ 4 ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ พบว่า คะแนนหลังการอบรมแตกต่างจากก่อนการอบรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีขนาดอิทธิพลในระดับน้อย ($d = 0.354$) โดยมีช่วงความเชื่อมั่นครอบคลุมค่าศูนย์ (95% CI [-0.02, 0.72]) สอดคล้องกันระหว่างค่าขนาดอิทธิพลและระดับนัยสำคัญ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน จำนวน 15 ชั่วโมง ประกอบด้วย 4 โมดูล ได้แก่ 1.1) การบริหารจัดการธุรกิจเชิงรุก 1.2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม 1.3) การตลาดดิจิทัลและเทคโนโลยีชาวนฉลาด และ 1.4) การวางแผนการเงินและบริหารความเสี่ยง ซึ่งเป็นการผสมผสานการบริหารจัดการมุ่งเน้นนวัตกรรมและการตลาดดิจิทัล พัฒนาผู้ประกอบการในชุมชน จำนวน 30 คน โดยผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการเกิดจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนที่มีการสำรวจมาก่อน พบว่า มีความต้องการพัฒนาในประเด็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการตลาด ดังงานวิจัยของ Budsrita, (2023) ที่ศึกษาพัฒนาจากข้อมูลของคนในชุมชน โดยต้องการพัฒนาอาชีพเพื่อก่อให้เกิดรายได้ และสามารถเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น 1-3 วัน และอาชีพที่ต้องการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดรายได้ จึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพชุมชนตำบลเทพนคร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการงานช่าง และงานฝีมือและจัดสถานที่ในงานพิธีต่างๆ การทำอุปกรณ์เครื่องใช้จากวัสดุธรรมชาติ การทำเกษตรอินทรีย์ และผลิตอาหารปลอดภัย และการบริหารจัดการการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้มีหลักสูตร Soft Power ของ Klomim (2025) ที่เสริมสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนหล่มเก่า กรณีศึกษา อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตร ฯ ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) สารการเรียนรู้ 5) โครงสร้างหลักสูตร 6) แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และ 9) บทบาทบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และ Nokkaew and Jirakajornjaritkul (2022) ได้พัฒนาและประเมินผลการใช้หลักสูตรชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ตาลโตนดชุมชนตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เป็นหลักสูตรระยะสั้น 9 องค์ความรู้ใช้เวลาเรียน 48 ชั่วโมง ใช้ครูภูมิปัญญามาจากผู้ประกอบการอาชีพตาลโตนด การทำอาหารคาว อาหารหวานจากตาลโตนด (การทำต้มปลาร้าหัวตาล) และงานวิจัยของ Lawa and E-Vahdati (2022) พบว่า ระดับความเป็นผู้ประกอบการ EO ที่สูงขึ้นส่งผลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานและความยั่งยืนของธุรกิจในการบริหารชุมชน ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการในชุมชนควรสอดคล้องกับทรัพยากรและอัตลักษณ์ของชุมชน เสริมจุดอ่อน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการการตลาดดิจิทัลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ลูกค้าเข้าถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มมากขึ้น และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ และการเก็บรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการบริหารการลงทุนและการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายเพื่อความยั่งยืนต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการประเมินทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ก่อนและหลังการฝึกอบรมในหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ภาพรวมหลังอบรม มีค่าเฉลี่ยทักษะความเป็นผู้ประกอบการ สูงกว่าก่อนอบรมอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณารายมิติพบว่า มิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก มิติการกล้ารับความเสี่ยง มิติการเน้นนวัตกรรม และมิติการมุ่งเน้นการแข่งขัน หลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยทักษะสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รวมทั้งมีขนาดอิทธิพลในระดับปานกลางถึงมาก แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการอบรมนี้มีเนื้อหาหรือกิจกรรมที่เน้นการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ชัดเจน ทำให้ผู้เข้าอบรมพัฒนาได้อย่างชัดเจน แต่มิติที่ 4 ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและค่าขนาดอิทธิพลต่ำ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจเป็นเรื่องของโครงสร้างองค์กรหรืออุปนิสัยส่วนบุคคลที่อาจเปลี่ยนแปลงยากในการอบรมระยะสั้น รวมถึงเหตุผลในการตัดสินใจซึ่งข้อมูลจากบุคคลในชุมชนส่วนใหญ่ ได้รับการขับเคลื่อนจากหน่วยงานของรัฐ โดยอาจเป็นงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือสถานที่ต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมในพื้นที่ เช่น การแสดงสินค้า การจัดร้านค้าในงานประจำปี เช่น งานลอยกระทงฟ้า อัญมณรรดกโลก สำหรับมิติการเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก การเน้นนวัตกรรมและการมุ่งเน้นการแข่งขัน ในปัจจุบันเน้นการตลาดดิจิทัลเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้นและรวดเร็ว สอดคล้องกับ lam-Khong (2022) ทำการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนบ้านเบญรงค์ จังหวัดปทุมธานีที่พบว่า กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดช่วยสร้างจุดแข็งและลดจุดอ่อน และสร้างช่องทางการตลาดดิจิทัล พัฒนาช่องทางโปรโมทสินค้าผ่านโซเชียลมีเดีย ทำให้ธุรกิจมีศักยภาพการแข่งขันมากขึ้นและมีกำไรเพิ่มขึ้น ต้นทุนลดลงร้อยละ 20 นอกจากนี้ มิติการมุ่งเน้นการแข่งขัน และมิติการกล้ารับความเสี่ยง นั้นจากงานวิจัยของ Tubtimcharoon (2018) ที่ทำการศึกษาพัฒนาศักยภาพการประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศไทย มีการทำคู่มือการประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในยุคดิจิทัล เพื่ออบรมให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการนำร่อง จำนวน 50 โรงแรม พบว่า คู่มือการประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในยุคดิจิทัล มีเนื้อหาประกอบด้วย กลยุทธ์การตลาดของการประกอบธุรกิจโรงแรม และสมรรถนะของผู้ประกอบการ และสามารถนำไปพัฒนาศักยภาพได้จริง

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการพัฒนาเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน เพียง 30 คน ที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ หากมีการจัดอบรมได้มากกว่า 1 รุ่นจะทำให้เห็นทิศทางการพัฒนาและเพิ่มเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนได้มากขึ้น
2. การวัดทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ในครั้งนี้มีการวัดในระยะเวลาจำกัด ทั้งนี้ ควรมีการวัดหลังจากฝึกอบรมหลายครั้ง และแนวโน้มการพัฒนาทักษะจากผลงานที่เกิดขึ้นหลังการพัฒนา
3. การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นพื้นที่เฉพาะและจำกัดเฉพาะบุคคลที่เข้าร่วมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา สามารถนำหลักสูตรเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชน ไปขยายผลกับผู้ประกอบการชุมชน เพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็นแก่ผู้ประกอบการให้สามารถพัฒนาตนเอง ขยายการตลาดดิจิทัลมากขึ้น

2. หน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัย วิทยาลัยในพื้นที่ ความเชื่อมโยงองค์ความรู้ในหลักสูตรกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการชุมชนมากขึ้น ด้วยจัดกิจกรรม การกำกับติดตาม ช่วยเหลือ และเพิ่มการขยายผลเพิ่มศักยภาพให้กับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในพื้นที่

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ควรขยายผลจากผู้ประกอบการชุมชนที่ผ่านการอบรม สามารถแนะนำเพื่อนผู้ประกอบการในเครือข่าย ได้แก่ การเป็นผู้ประกอบการเชิงรุก และการมุ่งเน้นการแข่งขัน ที่เป็นจุดเด่น เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน

4. พัฒนาชุมชนควรหาเครือข่ายในการพัฒนาผู้ประกอบการ ในมิติความเป็นอิสระในการตัดสินใจ ซึ่งผลจากการวิจัยทักษะดังกล่าวยังไม่แตกต่างจากก่อนการอบรม จึงควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการ กรณีที่ไม่มีหน่วยงานสนับสนุน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาติดตามผลหลังจากการฝึกอบรมเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ และมีการประเมินผลกระทบที่มีต่อรายได้ หรือความยั่งยืนของธุรกิจชุมชนในพื้นที่

2. ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการชุมชนในพื้นที่อื่นๆ โดยศึกษาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่นำมาพัฒนาต่อยอด รวมถึงถ่ายทอดสู่เยาวชน เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการรุ่นใหม่

3. ควรทำการศึกษาวิจัยกับกลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำ หรือเคยรับรางวัล เพื่อเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหน่วยงานพัฒนาชุมชน เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาเป็นแกนนำ และหาเครือข่ายที่ช่วยส่งเสริมสร้างศักยภาพความเป็นผู้ประกอบการที่เข้มแข็ง

การรับรองจริยธรรมการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย การพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ สำหรับขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชนพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน เลขที่ COA.No. SPUIRB-2023-026

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนวิจัยประจำปีงบประมาณ 2567 จากกองทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

รายการอ้างอิง

Brown, P.B., Kiefer, C.F., and Schlesinger, L.A. (2014). *Own your future: how to think like an entrepreneur and thrive in an unpredictable economy*. New York: American Management Association, 211p.

Budsrita, P. (2023). Community Career Training Courses Development of Thap Nakhon Subdistrict, Mueang District, Kamphaeng Phet Province; Under the Integrated Economic and Social Enhancement of Subdistrict Project by Kamphaeng Phet Rajabhat University, *URD Journal of Integrated Sciences for Development*, 13(1),1-15. (in Thai)

- Chantamane, N. (2025). Innovation in Community Entrepreneurship Development, *Integrated Innovation Development Management Journal*, 5(2). 56-69.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers. 202-204.
- Iam-Khong, N. (2022). The Development of Digital Transformation for Improving Business Potential: A Case Study of Banbenjarong Community Enterprise in Pathumthani Province, *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 22(1), 35-48. (in Thai)
- Klomim, K. (2025). The Development Soft Power Curriculum to Enhance Cultural Tourism Entrepreneurship Skills of Lomkao Community: A Case Study of Lomkao District, Phetchabun Province for Lower Secondary School Students, *Academic Journal of Curriculum and Instruction Sakon Nakhon Rajabhat University*, 7(50), 184-194. (in Thai)
- Lawa, K.O. and E-Vahdati, S. (2022). The Role of Entrepreneurial orientation and Social Capital toward Technology Innovation Among SMEs in Kurdistan. *Global Business Management Review*, 14(2), 37–55. <https://doi.org/10.32890/gbmr2022.14.2.3>
- Lumpkin, G. T., and Dess, G. G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. *Academy of Management Review*, 21(1), 135–172. <https://doi.org/10.2307/258632>
- Nokkaew, J, and Jirakajornjaritkul, C. (2022). Local wisdom in palm of Huai Krot sub-district community, Sankhaburi district in Chainat province, *Silpakorn University Journal*, 42(4), 29-41. (in Thai)
- Samornuea, T. and Yenjaime, R. (2026). Enhancing the Potential for Self-Sufficient Occupation of Community Enterprise Entrepreneurs in Phra Nakhon si Ayutthaya Province, *Journal of Interdisciplinary Innovation Review*, 9(1), 1-12. (in Thai)
- Silpacharu, T. (2020). *Research and Statistical Data Analysis with SPSS and AMOS* (18th ed.). V. Inter Print. (in Thai)
- Sinjindawong, S. and Treepala, N. (2025). A Study of Needs and Guidelines for Developing Modern Entrepreneurship of People in The Community Phra Nakhon Si Ayutthaya Province Area, *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 25(1), 95-105. (in Thai)
- Strategy and Information for Provincial Development Division, Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Office. (2021). *Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Briefing 2021*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: The Province Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya. (in Thai)
- Suwannarot, A. Dongthipya, S, and Nitikorn, R., (2025). Strategic Development Leader Potential in Community Enterprises of Kamphaeng Phet Province Strategic, *Humanities and Social Sciences Journal of Pibusongkram Rajabhat University*, 19(1), 187-204. (in Thai)

- Taba, H. (1962). Curriculum Development: theory and Practice. New York: Harcourt, Brace & World, Inc.
- Tadawattanawit, S) .2022 .(Factors affecting modern entrepreneurs of new entrepreneurs in The hospitality and tourism industry, *Journal of Humanities and Social Sciences Nakhorn Phanom University*, 12(2), 42-54. (in Thai)
- Tubtimcharoon, N. (2018), The Potential Development of the Business of Small Hotels in Digital Economy Age in Thailand. *Sripatum Review of Humanities and Social Science*, 18(2), 42-54.
- Tyler, R. W. (1949). Basic Principia of Curriculum and Instruction. Chicago: The University of Chicago press.
- Wongtrakoon, P., Foosang, S., Suwan, M. & Tantranont, N. (2019). Training Curriculum for Community Leadership Competencies Development in Lampang Province, Thailand, *Sripatum Chonburi Academic Journal*, 16(2), 175-184. (in Thai)